

11. SINIF TARİH DERSİ

1. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI SENARYOLARINA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolarda yer alan kazanımlardan bazılarına yönelik soru örnekleri hazırlanmıştır.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

1. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerinin kazanımları, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

1. XVIII. yüzyılın başlarında Rusya, Çar I. Petro tarafından yönetiliyordu. Karadeniz ve Baltık Denizi yoluyla sıcak denizlere ulaşmayı hedefleyen Petro, 1700 İstanbul Antlaşması'yla Osmanlı Devleti'nden Azak Kalesi'ni alarak Karadeniz'e bir kapı açmıştı. Petro bunu izleyen günlerde Osmanlı Devleti'ne karşı düşmanca tutumunu sürdürdü. Antlaşma hükümlerine aykırı bir şekilde Osmanlı sınırında kaleler inşa ettirerek Azak Denizi'nde donanma bulundurmaya başladı. Ayrıca kendisini Rusların ve Rumların imparatoru olarak tanıttığı propaganda kâğıtlarını Balkanlarda dağıtarak Osmanlı uyruğundaki Hristiyanları kışkırttı.

Çar I. Petro'nun izlemiş olduğu bu politikanın Osmanlı Devleti-Rusya ilişkileri üzerindeki etkilerini açıklayınız.

Kazanım: 11.2.1. Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimleri ve bunların etkilerini analiz eder.

2. Roma İmparatorluğu, Kavimler Göçü'nün etkisiyle zayıflayıp parçalanırken Hristiyanlık; Avrupa'yı istila eden barbar kavimleri de içine alarak yayılışını sürdürdü. Bunun sonucunda kilise ve papa, imparatorluğun da üstünde güçlü bir konuma ulaştı. Öyle ki Batı Roma İmparatorluğu 476 yılında yıkıldığı hâlde Roma Katolik Kilisesi yaşamaya devam etti.

Roma Katolik Kilisesi VIII. yüzyılın ortalarında kilise hükûmetini kurarak siyasi bir güce dönüştü. Yeni dönemde kilise doğrudan askerî kuvvete sahip olmasa da kendisine bağladığı krallar aracılığıyla Avrupa'ya hükmetmeye başladı. Papa; Hz. İsa'nın vekili sayıldı, afroz yetkisine ve imparatorlara taç giydirme hakkına sahip oldu.

Avrupa'nın içinde bulunduğu siyasi durum ve Papa'nın elindeki güç, Katolik Kilisesi'nin durumunu nasıl etkilemiştir? Açıklayınız.

Kazanım: 11.2.2. Avrupa'daki gelişmelere bağlı olarak Osmanlı idari, askerî ve ekonomik yapısında meydana gelen değişimleri analiz eder.

3. Coğrafi Keşifler sonrasında Avrupa'da değerli maden miktarı çoğalırken Osmanlı ülkesinde artan ithalat nedeniyle altın ve gümüş miktarı sürekli olarak azaldı. Bu durum para sisteminde bozulmaya yol açtı. Osmanlı Devleti, piyasada nakit açığı şeklinde kendisini gösteren bu sorunu çözmek üzere paranın ayarını ve ağırlığını düşürme işlemi olan tağşişe başvurdu. Bu amaçla o güne kadar saf gümüşten imal edilen akçeye değişen miktarlarda bakır katma yoluna gitti. Böylece önceleri 100 dirhem (310 gram) gümüşten 280 akçe kesen Osmanlı Devleti, 1600 yılındaki tağşişten sonra aynı miktar gümüşten 950 akçe kesmeye başladı. Akçenin içindeki gümüş miktarını da 1,1 gramdan 0,3 grama düşürdü.

Buna göre tağşiş uygulamasının Osmanlı Devleti'nin ekonomik yapısı üzerindeki etkilerini yorumlayınız.

Kazanım: 11.2.3. Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.

4. Osmanlı Devleti'nin Anadolu topraklarında çıkan isyanlara, Yavuz Dönemi'nde (1512-1520) Tokat yöresinde ayaklanan Bozoklu Celâl'den dolayı Celâli İsyanları denildi. XVI. yüzyılın sonlarına doğru artan Celâli İsyanları; tımar sistemindeki bozulmalar, vergi artışları ve eyaletlerdeki bazı devlet görevlilerinin haksız uygulamalarından kaynaklandı. İsyanların çıkmasında fiyat artışları ve kıtlıklar, Avusturya ve İran ile yaşanan uzun süreli savaşlar da etkili oldu.

Celâli İsyanları'na çoğunlukla toprağı elinden alınmış köylüler, vergisini ödeyemeyen çiftçiler ve taşradaki yöneticilerin kanunsuzluklarından zarar gördüğü için devlete güveni sarsılan kişiler katıldı. İsyanlar asker kaçaklarının katılımıyla daha da büyüdü.

Celâli İsyanları'nın Osmanlı Devleti'nde toplumsal yaşama etkileri neler olmuştur? Açıklayınız.

Kazanım: 11.2.3. Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.

5. Yeniçeri İsyanları, XVI. yüzyılın sonlarına doğru yeniçeri sayısının Devşirme Kanunu'na aykırı biçimde artırılması sonucu ortaya çıktı. Kapıkulu ordusunda disiplinin bozulduğu bu dönemde yeniçeriler kanunlara aykırı hareket etmeye, görevlerini yerine getirmemeye ve devlet işlerine müdahale etmeye başladılar. Diğer taraftan yeniçeriler "Ocak, devlet içindir." anlayışını terk ederek "Devlet, ocak içindir." anlayışını benimsediler.

Bu açıklamadan hareketle "Ocak, devlet içindir." ve "Devlet, ocak içindir." anlayışlarını karşılaştırınız.

11. SINIF 1. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU VE ÖRNEK SENARYOLAR

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağına önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır.

11. Sınıf Tarih Dersi Konu Soru Dağılım Tablosu

Öğrenme Alanı	Kazanımlar	2. Sınav	
		Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	
		1. Senaryo	2. Senaryo
DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)	11.1.1. 1595-1700 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.		
	11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.	1	
	11.1.3. Denizcilik faaliyetlerinin iç denizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.		
	11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.	1	1
DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI	11.2.1. Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimleri ve bunların etkilerini analiz eder.	1	1
	11.2.2. Avrupa'daki gelişmelere bağlı olarak Osmanlı idari, askerî ve ekonomik yapısında meydana gelen değişimleri analiz eder.	1	1
	11.2.3. Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.	1	1

- Okul genelinde yapılacak sınavlarda açık uçlu sorular sorulacağı göz önünde bulundurularak örnek senaryolar tabloda gösterilmiştir.

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. İl sınıf/alan zümreleri de verilen örnek senaryoları inceleyerek kendileri benzer tablolar hazırlayıp öğretmenlerin kullanımına sunacaklardır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinin öğretilene benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklandırılmasını, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Örnek senaryolardaki kazanımlar, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
4 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 1'deki 2, 3, 4 ve 5. sorular
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 1'deki 1. soru

2. SINAV

TARİH 11

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.

1. Zıtvatorok Antlaşması ile Osmanlılar, Macaristan'da durumunu korumuş hatta Eğri ve Kaniye adlarında iki yeni beylerbeylik oluşturmuştur. Fakat Osmanlılar; eski Macaristan Krallığı'ndan, Habsburglarda kalan yerler üzerindeki iddialarından vazgeçmiştir. Bu durum, Habsburglar karşısında Osmanlılar için açıkça bir gerileme ifade etmiştir. Osmanlı padişahının, rakibini "Caesar" ünvanıyla kendisiyle eşit bir hükümdar olarak tanıması ve antlaşmayı yirmi yıl için imzalaması, Osmanlı Devleti'nin artık Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'ndeki büyük iddialarından vazgeçtiğini göstermiştir.

Buna göre Zıtvatorok Antlaşması'nın Osmanlı Devleti'nin siyasi durumuna etkisini açıklayınız.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

a) Başlıca siyasi gelişmeler olarak Prut Antlaşması (1711), Pasarofça Antlaşması (1718), Patrona Halil İsyanı (1730), Belgrad Antlaşması (1739), Kapitülasyonların sürekli hale gelmesi (1740), Çeşme Baskını (1770) ve Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) verilir.

2. 1718 Pasarofça Antlaşması sonrası Avusturya, doğuya yönelerek Balkanlara inmeye başladı. Bunun üzerine Osmanlı Devleti, Balkanlardaki bazı kaleleri güçlendirdi. Eflâk ve Boğdan'ı devlete daha bağlı hâle getirmek için İstanbul'daki Fenerli Rumların ileri gelenlerini buralara yönetici olarak atadı. Balkanlarda yaşayan halkın vergi yükü azaltıldı.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Avusturya karşısında gerçekleştirdiği faaliyetlerin temel amacını yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 11.2.1. Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimleri ve bunların etkilerini analiz eder.

3. XV. yüzyıl sonlarında, önce İtalya'da başlayıp daha sonra diğer Avrupa ülkelerine yayılan ve edebiyat, resim, müzik, bilim alanlarında görülen yenilik ve gelişmelere ne ad verilir?

Kazanım: 11.2.2. Avrupa'daki gelişmelere bağlı olarak Osmanlı idari, askerî ve ekonomik yapısında meydana gelen değişimleri analiz eder.

a) Coğrafi Keşifler'in ardından Avrupa'ya ve dünyaya yayılan değerli madenlerin ortaya çıkardığı ekonomik değişimin Osmanlı coğrafyasında enflasyona yol açtığı vurgulanır.

4. Uluslararası ticaret yollarının değişmesi, Osmanlı Devleti'nin para birimi olan akçenin değer kaybetmesi ve Osmanlı Devleti'nde pahalılığın artması gibi durumların ortaya çıkmasında dünyada yaşanan hangi gelişme etkili olmuştur?

SENARYO 1

Kazanım: 11.2.3. Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.

5. Osmanlı Devleti'nde 1718 Pasarofça Antlaşması'ndan 1730 Patrona Halil İsyanı'na kadar geçen dönemdir. Devrin hükümdarı Sultan III. Ahmet, sadrazamı ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır. Dönemin ünlü şairi Nedim'dir. Bu devir zevk ve eğlence dönemi olarak görülmekle beraber aslında yeni bir anlayışla Avrupa ile yakınlaşma dönemi olarak da kabul edilir. Bu dönemde Avrupa örnek alınarak ilk Batı tarzı ıslahatlar gerçekleştirilmiştir.

Bu paragrafta Osmanlı tarihinin hangi dönemi hakkında bilgi verilmiştir?

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
3 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 2'deki 2, 3 ve 4. sorular
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 2'deki 1. soru

2. SINAV

TARİH 11

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 11.2.3. Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.

a) XVII ve XVIII. yüzyıllarda gerçekleşen isyanlar (Celâli ve Yeniçeri isyanları) kısaca ele alınır.

1. Celâli İsyancılar; devletin para sıkıntısı çekmesini, ürünlerin fiyatlarının yükselmesini ve Anadolu'da sosyal düzenin bozulmasını doğrudan etkilemiştir. Ayaklanmalar, sebep oldukları sonuçlar bakımından çoğu zaman bir afet hâlini almıştır. Celâli İsyancıları'nın yarattığı en büyük sonuçlardan biri, "Büyük Kaçgun" adıyla anılan Anadolu köylüsünün geniş çaplı bir göçe başlamasıdır. Örneğin Ankara'nın Bacı kazasına bağlı 38 köyden, 33'ünün halkı topraklarını terk etmiştir. Göç eden nüfusun büyük bir kısmı vergi toplayıcılarının ulaşamayacağı dağlara çekilmiş, bir kısmı da daha emniyetli yerler olan surlarla çevrili şehirlere göç etmiş, kalanları ise Celâliler arasına katılmıştır.

Büyük Kaçgun'un sonuçları itibarıyla Anadolu'daki yaşamı nasıl etkilediğine dair bir değerlendirme yapınız.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

a) Başlıca siyasi gelişmeler olarak Prut Antlaşması (1711), Pasarofça Antlaşması (1718), Patrona Halil İsyanı (1730), Belgrad Antlaşması (1739), Kapitülasyonların sürekli hale gelmesi (1740), Çeşme Baskını (1770) ve Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) verilir.

2. 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'na göre Rusya, kapitülasyonlardan yararlanacak ve Osmanlı yönetimindeki Ortodoksların haklarını koruyabilecektir.

Küçük Kaynarca Antlaşması'nın bu maddelerinin Osmanlı Devleti açısından sonuçlarını açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 11.2.1. Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimleri ve bunların etkilerini analiz eder.

a) Roma Katolik Kilisesi'nin kurduğu baskıya karşı gelişen fikrî-manevi (Rönesans-Reform, sekülerleşme), sosyal ve ekonomik (merkantilizm ve burjuva sınıfının güçlenmesi) değişimler ana hatlarıyla ele alınır.

3. XVI. yüzyılda Avrupa'da gerçekleşen Reform hareketlerinin Katolik Kilisesi açısından siyasi sonuçlarını değerlendiriniz.

Kazanım: 11.2.2. Avrupa'daki gelişmelere bağlı olarak Osmanlı idari, askerî ve ekonomik yapısında meydana gelen değişimleri analiz eder.

a) Coğrafi Keşifler'in ardından Avrupa'ya ve dünyaya yayılan değerli madenlerin ortaya çıkardığı ekonomik değişimin Osmanlı coğrafyasında enflasyona yol açtığı vurgulanır.

4. Uluslararası ticaret yollarının değişmesi, Osmanlı Devleti'nin para birimi olan akçenin değer kaybetmesi ve Osmanlı Devleti'nde pahalılığın artması gibi durumların ortaya çıkmasında dünyada yaşanan hangi gelişme etkili olmuştur?